

การประยุกต์แนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล
5 สู่รูปธรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของ
ประชาชนหมู่บ้านโนนยาง ตำบลนาดี อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย*
APPLICATION OF STRATEGIC GUIDELINES FOR DRIVING THE 5
PRECEPTS VILLAGE PROJECT INTO CONCRETE DRIVING THE
DEVELOPMENT OF ETHICAL BEHAVIOR OF THE PEOPLE OF NON
YANG VILLAGE, NADI SUBDISTRICT, FAO RAI DISTRICT, NONG KHAI
PROVINCE

พระราชรัตนาลงกรณ์

Phraradrattanarongkom

สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

Nongkhai Sangha Provincial Governor Office, Thailand

Corresponding author E-mail: amanichai2535@gmail.com

Received 17 March 2023; Revised 1 April 2023; Accepted 17 April 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามและประเมินผลการประยุกต์แนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ใช้การสนทนากลุ่ม จำนวน 14 รูป/คน ได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาประกอบบริบท

* พระราชรัตนาลงกรณ์. (2566). การประยุกต์แนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สู่รูปธรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของประชาชนหมู่บ้านโนนยาง ตำบลนาดี อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาลังคม, 1(2), 18-29.

Phraradrattanarongkom. (2023). Application of Strategic Guidelines for Driving the 5 Precepts Village Project into Concrete Driving the Development of Ethical Behavior of the People of Non Yang Village, Nadi Subdistrict, Fao Rai District, Nong Khai Province. Journal of Interdisciplinary Social Development. 3(2), 18-29.;

DOI:

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

Citation:

* พระราชรัตนาลงกรณ์. (2566). การประยุกต์แนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สู่รูปธรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของประชาชนหมู่บ้านโนนยาง ตำบลนาดี อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาลังคม, 1(2), 18-29.

ผลการวิจัยพบว่า เจตนารมณ์ร่วมกันในการสร้างสังคมให้เป็นสังคมที่มีศีล มีสุข ปรองดองสมานฉันท์ โดยสร้างหลักประกันให้กับชีวิตตามหลักของศีล 5 ประกอบด้วย 1) หลักประกันความมั่นคงของชีวิต คือ ไม่มุ่งร้ายทำลายผู้อื่น 2) หลักประกันความมั่นคงของทรัพย์สิน คือ ไม่ทุจริต ไม่คิดโกง ไม่มัวเมา ไม่ละเมิดต่อทรัพย์สินของผู้อื่น 3) หลักประกันความมั่นคงของสถาบันครอบครัว คือ ไม่ละเมิดต่อจริยธรรมทางเพศ 4) หลักประกันความมั่นคงของสิทธิในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร คือ ไม่กล่าวถ้อยคำที่ปราศจากสติ และขาดความรับผิดชอบ อันเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความแตกแยกทางสังคม 5) หลักประกันความมั่นคงของสุขภาพ คือ การไม่ดื่ม ไม่เสพสิ่งของมีนเมาและสิ่งเสพติดทุกชนิด ส่วนแนวทางการดำเนินงาน ในภาครัฐ และภาคเอกชน จึงกำหนดวัตถุประสงค์ในการขับเคลื่อนให้มี “กลยุทธ์” เพื่อความก้าวหน้าทั่วทั้งองค์การตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้ได้รับผลงานที่มีคุณภาพ อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีแบบแผนที่ชัดเจน ในการใช้ “ทรัพยากร” “เครื่องมือ” และ “สิ่งอำนวยความสะดวก” ต่างๆ เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ: การประยุกต์, ยุทธศาสตร์, โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

Abstract

This research article objectives for study were to follow up and evaluate the application of the strategic approach to drive the 5 Precepts Village Project, focus group discussions of 14 people/person were obtained by purposive sampling, analyze contextual information.

The results showed that together the intention to create a society with precepts, happiness, reconciliation and reconciliation by creating insurance for life according to the principles of the 5 precepts, consisting of 1) The security of life is not maliciously destroying others. 2) The security of property is not corrupt, deceitful, intoxicated, and not violating other people's property. 3) The security of the family institute is not violating business ethics. Gender 4) The guarantee of security of the right to receive information is to not speak

mindlessly. and lack of responsibility 5) The guarantee of health security is not drinking, not using intoxicants and drugs of all kinds. As for the operational guidelines in the public and private sectors, therefore, the objectives are set for driving a “strategy” for progress throughout the organization from upstream, midstream and downstream in order to obtain quality work. concretely There is a clear pattern for using "resources", "tools" and "facilities" for maximum efficiency.

Keywords: Application, Strategy, Five Precepts Village Project

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมทำให้เกิดภาวะสับสนในวิถีชีวิต รวมถึงค่านิยม ส่งผลให้ภูมิคุ้มกันทางสังคมลดลง เกิดการละเลยศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งเห็นได้จากสถานการณ์บ้านเมือง ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเกิดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต รวมถึงพฤติกรรมและอารมณ์ของบุคคลในสังคมมีปัญหาขั้นรุนแรงเพราะขาดการพัฒนาทางด้านร่างกาย และจิตใจ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะลักษณะของสังคมกลายเป็นสังคมที่คนมุ่งหวังแต่ประโยชน์ส่วนตน พยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ โดยไม่สนใจว่าสิ่งที่ตนทำนั้นจะเป็นการเบียดเบียนทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหรือขัดกับหลักศีลธรรมอันดีงามหรือไม่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเช่นเดียวกัน เมื่อย้อนกลับไป 10 กว่าปีที่ผ่านมา (ในช่วงปี พ.ศ.2545-2557) การเมืองในประเทศไทยกลายเป็นการเมืองที่มีปัญหาของความขัดแย้งมาโดยตลอด และมีแนวโน้มที่มีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่มีแนวโน้มที่ยุติได้โดยง่าย แม้จะมีการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยแล้วก็ตาม ยังมีความขัดแย้งที่รุนแรงโดยการใช้กำลังเข้าทำร้ายและเข่นฆ่าฝ่ายตรงข้าม มีการทำลายทรัพย์สินของทางราชการ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจของฝ่ายตน โดยไม่คำนึงถึงบาปบุญคุณโทษ ทั้งที่ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธ เป็นเมืองที่มีแต่รอยยิ้มและเอื้ออาทรซึ่งกันและกันมาโดยตลอด ถึงแม้ในอดีตจะมีความขัดแย้งบ้าง แต่ก็มีทางออกของปัญหานั้นได้เสมอ ครั้นเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้คนไทยขาดศีลธรรมกันมากขึ้น ส่งผลทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเปลี่ยนไปในทิศทางที่ไม่เคยมีมาก่อน

จนไม่สามารถแก้ปัญหาโดยวิธีทางแห่งประชาธิปไตยได้เหมือนเดิม คณะ คสช. จึงได้ทำการยึดอำนาจรัฐบาลเพื่อยุติปัญหาความขัดแย้งนั้น และหาแนวทางเพื่อนำสังคมกลับมามีความสุขและสันติสุขให้ได้อีกครั้ง ด้วยนโยบายที่หลากหลายที่ต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์แบบช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างกัน (กมลพิพัฒน์ ชนะสิทธิ์เฉลิมชัย และคณะ, 2560 : 142) โดยนโยบายสำคัญประการหนึ่งที่สำคัญ คือ การทำให้คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ที่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างสันติสุขและความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืนได้ (วณิญา ศิริวรสกุล และ วัชรินทร์ อินทพรหม, 2561 : 204)

คณะสงฆ์โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช จึงมีดำริที่จะสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบสันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียว ลดปัญหาความขัดแย้งสร้างความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 (Five Precepts) เป็นวินัย เป็นสิกขาบทหรือเป็นข้อที่คนในสังคมควรศึกษา และควรปฏิบัติ ในฐานะที่เป็นมาตรฐานของความเป็นมนุษย์ หรือเป็นมนุษยธรรม คือธรรมสำหรับความเป็นมนุษย์ ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงและบัญญัติไว้ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงมอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยการผสานความร่วมมือจากคณะสงฆ์ หน่วยงานราชการ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธ โดยกำหนดเป้าหมายทุกตำบล ทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ พร้อมตั้งเป้าตัวชี้วัดให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมภายใน 4 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2557-2560 ซึ่งปรากฏในระเบียบ มหาเถรสมาคมว่าด้วยการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านศีล 5 พ.ศ.2557 และการดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในข้อ้อยที่ 4.7 การทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา และศาสนาอื่นๆ สนับสนุนให้องค์กรทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสันติสุขและความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามความพร้อม ที่ได้ให้แนวทางให้ทุกภาคส่วนของประเทศร่วมกันดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความปรองดอง ความสมานฉันท์ ลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และทำให้ประชาชนมีความ

รัก ความสามัคคีกันโดยเริ่มจากครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ซึ่งจะทำให้สังคมเกิดความสงบสุขและนำพาประเทศก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นคง เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะบุคลากรด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในการปฏิบัติศาสนกิจ ด้านการสนับสนุนการสร้างความปลอดภัยของสมานฉันท์ของคนในชาติ สามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้รับการอบรมไปขยายผลในจังหวัดของตนเอง (พระครูวินัยธรเอนก เตชวโร (โยอินทร์) และคณะ, 601)

ทั้งนี้ ปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาล้าวนเป็นปัญหาที่เกิดจากการล่งละเมิดศีล 5 ของคนในสังคม (สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2540) การพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องผนวกกับแนวทางการพัฒนาแบบพุทธซึ่งเน้นการพัฒนาคนเป็นหลัก และอธิบายถึงแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า "การพัฒนาที่ยั่งยืนมีลักษณะที่เป็นบูรณาการ คือทำให้เกิดเป็นองค์รวม หมายความว่าองค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่ง คือ มีดุลยภาพ หรือพูดอีกนัยหนึ่งคือการทำให้งิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ หรือ การพัฒนาที่สนองตอบความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบันโดยไม่กระทบกระเทือนความสามารถของคนรุ่นต่อไป" (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2540)

ดังนั้น การขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 นั้น จึงต้องดำเนินการไปพร้อมๆ กันทั้งประเทศ แต่ความสำเร็จตามนโยบายมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผลสำเร็จมากขึ้น จำเป็นต้องมีแนวทางยุทธศาสตร์ที่สามารถนำมาเป็นกลยุทธ์ไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนโครงการให้ประสบความสำเร็จได้ การศึกษาวิจัยเรื่อง "การประยุกต์แนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สู่รูปธรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของประชาชนหมู่บ้านโนนยาง ตำบลนาดี อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย" จึงถูกเลือกให้เป็นพื้นที่ในการนำนโยบายโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยใช้แนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ค้นพบจากงานวิจัยเรื่อง "ประสิทธิผลการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 : กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองยางคำ ตำบลก่องนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย" นำมาต่อยอด ขยายผล เป็นแนวทางสู่การปฏิบัติให้เกิดผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของประชาชนในเชิงบวกตามนโยบาย "โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5" ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ในพื้นที่ชุมชน รวมถึงหน่วยงานอื่นเพื่อให้มีศีล มีสุข ปลอดภัย สมานฉันท์ เกิดความมั่นคง ยั่งยืน ของคนในชาติ สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประยุกต์แนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สู่รูปธรรม การขับเคลื่อนการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของประชาชนหมู่บ้านโนนยาง ตำบลนาดี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตามคุณสมบัติ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 14 รูป/คน โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำนวน 6 รูป/คน 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการชุมชน จำนวน 1 คน 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม จำนวน 1 คน 4) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงพื้นที่ จำนวน 1 คน 5) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการ จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้สนทนากลุ่มกับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 14 รูป/คน ที่ได้รับการคัดเลือก มีลักษณะการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) จัดทำโครงการ และเสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเสนอขอความเห็นและขออนุมัติจากคณะกรรมการจัดทำโครงการ และที่ปรึกษาโครงการวิจัย

2) ประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming)

3) เสนอขอหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) จากสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

4) แจกกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) กับผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญตลอดถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5) จัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

6) จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) ตามวัน เวลา และสถานที่

7) ประเมินผลจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) มาสรุป รวบรวม เรียบเรียง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตกลงนำไปอภิปรายผล และนำไปเผยแพร่ในวารสารทางวิชาการหรือการประชุมวิชาการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ผู้วิจัยจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และถอดเทปจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ทั้ง 12 รูป/คน

2) นำข้อมูลมาจัดกลุ่มตามประเด็นหลักของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) หากมีประเด็นที่ไม่ชัดเจนผู้วิจัยใช้วิธีการจัดกลุ่มประเด็นข้อความ (Word Grouping) แล้วทำการอธิบายขยายความ (Explanation) โดยเรียงถ้อยคำขึ้นใหม่จากข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลมา ทำการตีความ (Interpretation) บางประโยคหรือบางถ้อยคำที่ผู้ให้ข้อมูล

ให้มาจำเป็นต้องตีความหรือแปลความหมายแฝง ผู้วิจัยจะทำการตีความถ้อยคำ ดังกล่าวโดยอาศัยบริบทของการสนทนากลุ่มมาสนับสนุนการตีความ และทำการพรรณนาความ (Description) เป็นการเรียบเรียงถ้อยคำ โดยการจัดระบบการเกิดขึ้นก่อน-หลังของเนื้อหาสาระจากการวิเคราะห์ พร้อมกับการพรรณนาเชื่อมโยงแต่ละเนื้อหาหรือเหตุการณ์ให้มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน และตรงตามประเด็นที่ดำเนินการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัย

จากผลของการสนทนากลุ่มเฉพาะในครั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องต้องกันว่าผลการวิจัยที่ค้นพบในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 นั้น มีความสอดคล้องสามารถสร้างกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้วยแนวทางยุทธศาสตร์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 : กรณีศึกษาหมู่บ้านโนนยาง ตำบลนาดี อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ได้ตามความเหมาะสมของบริบทเชิงพื้นที่ เพียงแต่บางท่านได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในบางประเด็นเพื่อให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนจะเข้าสู่ประเด็นการสนทนากลุ่มนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยทุกประเด็น เพียงแต่จะมีประเด็นที่จะขอแนะนำให้ข้อมูลเพิ่มเติมในกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้วยแนวทางยุทธศาสตร์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ซึ่งโดยพื้นฐานสังคมไทยเป็นสังคมพุทธเพราะประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาและพระพุทธรูปเป็นรากฐานในวิถีชีวิตของคนไทย นับตั้งแต่สถานการณ์ประเทศไทยเกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่ความรุนแรงยิ่งขึ้น สังคมมีการแบ่งขั้วแยกข้างกันอย่างให้เห็นได้ชัดเจน เพราะทุกฝ่ายต่างต้องการอำนาจจนลืมนึกถึงความเดือดร้อนของประชาชนจนกระทั่งความขัดแย้งนั้นขยายตัวไปถึงในระดับครอบครัวเกิดสภาพสังคมที่ไม่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกันแม้แต่คนที่เคยเป็นญาติกันความขัดแย้งนี้แม้จะไม่มีอาการแสดงออกที่ชัดเจนก็ตามแต่ก็ทำให้เกิดความหวาดระแวงกัน สิ่งที่เกิดขึ้นนี้เกิดจากชนชั้นนำปลุกระดมคนชั้นล่างขึ้นมาร่วมกันเพื่อสนับสนุนพวกของตนวิกฤตปัญหาการเมืองในสังคมไทย ทำให้เกิดความไม่ปรองดอง ไม่สมานฉันท์ และได้นำประเทศไปสู่สถานการณ์ความไม่สงบสุขในบ้านเมือง ทั้งนี้พฤติกรรมและอารมณ์ของบุคคลในสังคมมีปัญหาคับขันรุนแรง

เพราะขาดการพัฒนาทางด้านพฤติกรรม ทางด้านร่างกาย และจิตใจ จนกระทั่งมหาเถรสมาคม โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญโญ) สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ คณะสงฆ์ และทุกภาคส่วนต่างๆ ของสังคมไทย ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวใน สังคมไทย จึงได้ดำเนินการขับเคลื่อน “โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” อย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, สัมภาษณ์, 23 มิถุนายน 2562)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยเสนอประเด็นการอภิปรายผลที่สำคัญตามข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

การประยุกต์แนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สู่รูปธรรม การขับเคลื่อนการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของประชาชนหมู่บ้านโนนยาง ตำบลนาดี อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย และการปรับกลยุทธ์การประยุกต์แนวทางยุทธศาสตร์การ ขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ด้วยวิธีการ ได้แก่ การติดตามและประเมินผลการ ประยุกต์แนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ก่อนและหลังเข้าร่วม โครงการ (Pre-test, Post-test) การวัดเจตคติต่อกิจกรรมการประยุกต์แนวทางยุทธศาสตร์ การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ความสำเร็จของกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนา พฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้วยแนวทางยุทธศาสตร์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 (Outcome) การ ปรับกลยุทธ์และแนวโน้มการประยุกต์แนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษา ศีล 5 สู่รูปธรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของประชาชน ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ ศักดิ์ชาย มงคลเคหา (เยาวดี ราชชัยกุลวิบูลศรี, 2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเลย” ผลสัมฤทธิ์ ด้านกระบวนการดำเนินงานพบว่า มีคณะทำงานที่คอยประสานงานและติดตามประเมินผล โครงการอย่างต่อเนื่อง ผลสัมฤทธิ์ด้านผลผลิตพบว่า ในด้านส่วนตัวการเข้าร่วมโครงการส่งผล ให้ผู้เข้าร่วมโครงการ มีการพัฒนาที่ดีขึ้นในการรักษาศีล 5 การทำทาน และการนั่งสมาธิ ใน ด้านสังคมพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมมากขึ้น ส่งผลให้ปัญหา อาชญากรรมในสังคมลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด ในส่วนของข้อควรปรับปรุงของการดำเนิน

โครงการ ได้แก่การประชาสัมพันธ์โครงการยังไม่ทั่วถึงรวมทั้งยังขาดงบประมาณและบุคลากรไม่เพียงพอ เมื่อมองโดยภาพรวมแล้วจะพบว่าผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในชุมชนได้จริง

ทั้งนี้ การติดตามและประเมินผลการประยุกต์แนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สู่รูปธรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของประชาชน จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล และสารสนเทศที่จำเป็น เกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นอันนำไปสู่การตัดสินใจสำเร็จ รวมทั้งแก้ไขปรับปรุง พัฒนา ตลอดจนการสร้างและการกำหนดทางเลือกใหม่ในการดำเนินโครงการ ดังนั้น การติดตามและประเมินผล จึงเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็น เกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของโครงการ ตลอดจนกระบวนการที่ปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ และผลผลิตโครงการ ภายใต้กิจกรรมและช่วงเวลาที่ได้กำหนดหรือวางแผนไว้

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้ พบว่า จากสภาพปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการพัฒนาของประเทศในด้านต่างๆ อย่างไม่สมดุล ในมุมมองของพระพุทธศาสนามองว่า ปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากการล่องละเมิดศีล 5 ของคนในสังคม วิธีการในการนำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เข้าสู่ประชาชนจำเป็นต้องอาศัยกลยุทธ์ที่เป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อน ทั้งนี้ จากผลการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ผ่านมา มีประเด็นที่ชี้ให้เห็นว่า 1) ได้รับการยอมรับนโยบายของทุกภาคส่วน (รัฐ/เอกชน/ประชาชน) ในระดับดีมาก แต่เรื่องของความเข้าใจในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ยังน้อย 2) ต้องพยายามการสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์ให้มากกว่านี้ 3) ใช้หลักธรรมาภิบาลในการดำเนินงานในทุกระดับ 4) ยังขาดนวัตกรรมสร้างสรรค์บนกิจกรรมการดำเนินงาน 5) การสร้างกองทุนสนับสนุนให้เกิดความชัดเจนเพื่อสร้างความยั่งยืนแก่โครงการกลยุทธ์ที่หน่วยงานภาครัฐและคณะสงฆ์ได้ร่วมกันขับเคลื่อน อย่างเรื่องของการมอบรางวัลให้กับพระสงฆ์ บุคคล ครอบครัว สถาบันการศึกษา ที่มีการดำเนินการตาม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนั้น ทำให้ทราบได้ว่า สิ่งสำคัญของกระบวนการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ด้านระบบโครงสร้างของนโยบายการขับเคลื่อนโครงการ เป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและในแต่ละพื้นที่ แต่ที่สำคัญสิ่งที่ควรยึดถือปฏิบัติ คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) โดยมีการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่สำคัญ ๆ ทุกคนควรจะต้องรับรู้รับทราบ ร่วมกันตัดสินใจ และร่วมกันทำ รวมทั้งการใช้หลักการบริหารแบบพี่น้อง มีปัญหาหรือเรื่องอะไรที่สำคัญ จะปรึกษาผู้อาวุโส ซึ่งเป็นที่เคารพของทุกคน อีกทั้งยังต้องขึ้นอยู่กับอีกหลายประการ เช่น มีมาตรฐานการทำงานที่ชัดเจนก่อนกระจายอำนาจรับผิดชอบ รวมถึงการควบคุมดูแลการทำงานยังต้องเป็นไปอย่างมีมาตรฐานให้คนทำงานมีความเต็มใจในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ ทุกคนต้องรู้สึกว่าเป็นบุญที่ได้สร้างมหากุศลสร้างคนให้เป็นคนดี **ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** โดยนำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่นำไปใช้ในการปฏิบัติแล้วเกิดผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางทิศทางบวก อันได้แก่ 1) การแปลงยุทธศาสตร์สู่รูปธรรมการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 2) การปฏิบัติตนตามแนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 3) แนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประการสำคัญเน้นการสร้างแรงจูงใจด้วยการเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในประพฤติปฏิบัติต่อไป **ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** จากหลากหลายประเด็นที่ค้นพบจากการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้วยแนวทางยุทธศาสตร์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 รวมถึงกลยุทธ์และแนวโน้มการประยุกต์แนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สู่รูปธรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของประชาชน 5 ที่จะนำไปใช้ในชุมชนหรือหน่วยงานอื่นๆ มีประเด็นที่น่าจะนำไปศึกษาต่อไป คือ กลยุทธ์และแนวโน้มการประยุกต์แนวทางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สู่รูปธรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของประชาชน อันเป็นผลขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ทำให้เห็นถึงสภาพจาการลงมือปฏิบัติตามกระบวนการขับเคลื่อนแนวทางยุทธศาสตร์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่สมควรนำไปต่อยอดในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งประกอบไปด้วย 1) สภาพปัจจุบันของกระบวนการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 2) ปัจจัยที่ทำให้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประสบความสำเร็จ

3) ปัจจัยที่ทำให้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประสบความสำเร็จ 4) ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประการต่างๆ ที่ยกให้เห็นเป็นรูปธรรมดังกล่าวจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ตลอดจนการนำไปใช้ในหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้เพื่อให้มีศีล มีสุข ประองตอง สมานฉันท์ เกิดความมั่นคง ยั่งยืน ของคนในชาติ สืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลพิพัฒน์ ชนะสิทธิ์เฉลิมชัย และคณะ. (3560). จริยธรรมในการตัดสินใจกับการพัฒนาองค์การ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 11(26), 142-155.
- พระครูวินัยธรเอนก เตชวโร (ใยอินทร์) และคณะ. (2560). การบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อสร้างวัฒนธรรมการอยู่ ร่วมกันของชุมชนต้นแบบภาคเหนือตอนล่าง. วารสารมจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(2), 601.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2540). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระเพิ่มเติม ช่วงที่ 1). (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เยาวดี ราชชัยกุลวิบูลศรี. (2542). การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วณิฎา ศิริวรสกุล และ วชิรินทร์ อินทพรหม. (2561). รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ประสบความสำเร็จ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 12(29), 204.
- สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2540). การสำรวจความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ของเยาวชนไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.